

Pravosudnoj akademiji, nadzor nad radom ove institucije vrši Ministarstvo pravde. Ukoliko ovo ostane važeći koncept, a u predloženim ustavnim promenama nema prepreka da bude tako – ne možemo govoriti o izgradnji nezavisnog pravosuđa kroz selekciju kandidata nad kojima bdi izvršna vlast.

U svom mišljenju o nacrtu ustavnih amandmana iz juna 2018, Venecijanska komisija Saveta Evrope je upozorila Srbiju da, ukoliko Pravosudna akademija ostane jedini način ulaska u pravosuđe, sama mora imati garancije nezavisnosti. Predloženim ustavnim amandmanima, ovakav ishod je sasvim onemogućen.

Odavno je poznato da je onome ko je jednom vladao nad drugima, nenasna vlast svakog drugog nad njime. Zbog toga se zakonodavna i izvršna vlast grčevito bore da drugim sredstvima dođu do istog cilja – mogućnosti uticaja na izbor sudija i tužilaca.

Izuzetno je važno razumeti i putem javnosti, medija i građana zastupati drugačiji ishod. Sužavanjem kruga mogućih kandidata za pravosudne funkcije gube svi – a naročito nada da ćemo u skorije vreme moći da računamo na nepristrasno suđenje i sudiju i tužioca od integriteta kao pravilo, a ne izuzetak.

Putem medijskih priloga, javnih nastupa, svakodnevnih razgovora sa poznanicima i, konačno, glasanjem građana na referendumu, morali bismo zauzeti jedini ispravan stav – svako ko poseduje znanje, veštine i integritet mora imati ravnopravnu šansu za izbor na pravosudnu funkciju.

Nametanje Ustava – završni čin
SOFIJA MANDIĆ13/11/2018

Pre tačno godinu dana na Peščaniku je objavljen prvi u nizu tekstova o promeni Ustava Srbije. U njemu je izražena bojazan da će promena biti iskorišćena da se pravosudni sistem stavi pod još veću kontrolu izvršne vlasti. Upozoravali smo na predložene nove i unapređene načine partijske kontrole pravosuđa, zamenu teza pri određivanju ciljeva ustavne promene, ukazivali na laži kojima se ministarka pravde služila u interpretaciji mišljenja Venecijanske komisije iz juna 2018. i zaključili da će Srbija dobiti oktroisani (nametnuti) Ustav koji je u interesu i po volji samo vladajuće većine. O Ustavu Srbije do danas nema konsenzusa, nema stvarne diskusije i javne rasprave. U toku je završni čin predstave koja je namerno preduga i prekomplikovana, kako bi se građani i javnost iz nje isključili, a izvršnoj vlasti omogućilo da na miru prekroji najviši pravni akt.

Taj završni čin je započet kada je ministarstvo pravde tokom oktobra objavilo četvrtu verziju ustavnih amandmana. Već smo ukazivali da ministarstvo nije ovlašćeno za ovaj posao, jer odredbama važećeg Ustava o reviziji promenu Ustava može da sprovede samo Narodna skupština. Međutim, tonući sve dublje u kršenje Ustava pri promeni Ustava, ministarstvo je doguralo čak do četvrte verzije svoje vizije budućeg pravosuđa.

Ova vizija obuhvata izmeštanje izbora sudija i tužilaca iz Narodne skupštine u dva pravosudna saveta koje kontroliše politička većina. Predviđeno je da u Visokom savetu tužilaca 6 članova bude izabrano u Narodnoj skupštini, dok su 4 člana zamenici javnih tužilaca (samim tužiocima je članstvo u tužilačkom savetu onemogućeno). Predloženo je da polovinu članova Visokog saveta sudstva bira Narodna skupština, a oba saveta bivaju raspuštana odlukom predsednika Narodne skupštine ukoliko ne mogu da donesu odluku (recimo o izboru kandidata na pravosudne funkcije). Da stvar bude još gora, kandidati koji će uopšte moći da konkurišu za izbor će biti prethodno selektovani u Pravosudnoj akademiji, kojom će upravljati predstavnici zakonodavne i izvršne vlasti u odnosu glasova 11:9